

MONITORUL OFICIAL

AL

ROMÂNIEI

Anul 185 (XXIX) — Nr. 765

PARTEA I
LEGI, DECRETE, HOTĂRĂRI ȘI ALTE ACTE

Marti, 26 septembrie 2017

SUMAR

<u>Nr.</u>	<u>Pagina</u>
DECIZII ALE CURȚII CONSTITUȚIONALE	
Decizia nr. 465 din 27 iunie 2017 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 434 alin. (1) din Codul de procedură penală	2–4
Decizia nr. 518 din 6 iulie 2017 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 249 alin. 1 din Codul penal din 1969 și ale art. 298 din Codul penal....	5–11
HOTĂRĂRI ALE GUVERNULUI ROMÂNIEI	
689. — Hotărâre pentru modificarea și completarea Hotărârii Guvernului nr. 1.016/2012 privind aprobarea deschiderii punctelor de trecere a frontierei Dobromir (România) — Krushari (Republica Bulgaria) și Lipnița (România) — Kainargea (Republica Bulgaria) pentru traficul internațional de persoane și de mărfuri	12–15

DECIZII ALE CURȚII CONSTITUȚIONALE**CURTEA CONSTITUȚIONALĂ****DECIZIA Nr. 465**

din 27 iunie 2017

**referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 434 alin. (1)
din Codul de procedură penală**

Valer Dorneanu	— președinte
Marian Enache	— judecător
Petre Lăzăroiu	— judecător
Mircea Ștefan Minea	— judecător
Mona-Maria Pivniceru	— judecător
Livia Doina Stanciu	— judecător
Simona-Maya Teodoroiu	— judecător
Oana Cristina Puică	— magistrat-asistent

Cu participarea reprezentantului Ministerului Public, procuror
Marinela Mincă.

1. Pe rol se află soluționarea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 434 alin. (1) din Codul de procedură penală, excepție ridicată de Cristiana Raluca Scârlicea în Dosarul nr. 24.066/211/2014/a4 al Înaltei Curți de Casație și Justiție — Secția penală și care formează obiectul Dosarului Curții Constituționale nr. 531D/2016.

2. La apelul nominal lipsesc părțile, față de care procedura de citare este legal îndeplinită.

3. Cauza fiind în stare de judecată, președintele Curții acordă cuvântul reprezentantului Ministerului Public, care pune concluzii de respingere, ca inadmisibilă, a excepției de neconstituționalitate, întrucât autoarea acesteia solicită modificarea textului de lege criticat, în sensul reglementării posibilității de a ataca cu recurs în casație încheierile definitive pronunțate în procedura camerei preliminare.

CURTEA,

având în vedere actele și lucrările dosarului, reține următoarele:

4. Prin Încheierea nr. 86/RC din 17 martie 2016, pronunțată în Dosarul nr. 24.066/211/2014/a4, **Înalta Curte de Casație și Justiție — Secția penală a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 434 alin. (1) din Codul de procedură penală.** Excepția a fost ridicată de Cristiana Raluca Scârlicea în etapa verificării admisibilității în principiu a unei cereri de recurs în casație formulate cu privire la o încheiere prin care a fost soluționată contestația împotriva încheierii prin care judecătorul de cameră preliminară de la judecătoria a dispus începerea judecării.

5. **În motivarea excepției de neconstituționalitate,** autoarea acesteia susține, în esență, că dispozițiile de lege criticate încalcă accesul liber la justiție și dreptul la un proces echitabil, întrucât sintagma „*deciziile pronunțate de curțile de apel*” îngrădește dreptul de a ataca cu recurs în casație o încheiere definitivă pronunțată, în temeiul art. 347 alin. (2) din Codul de procedură penală, în soluționarea căii de atac a contestației, de un judecător de cameră preliminară de la tribunal.

6. **Înalta Curte de Casație și Justiție — Secția penală** apreciază că excepția de neconstituționalitate este neîntemeiată. În acest sens arată că limitarea sferei hotărârilor împotriva cărora se poate exercita recursul în casație nu vine în contradicție cu prevederile constituționale și convenționale invocate. În intenția de a răspunde cerințelor jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului și de a se conforma prevederilor Convenției pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, în privința asigurării celerității procesului penal

prin desfășurarea acestuia într-un termen rezonabil, actualul legiuitor român a reconfigurat sistemul căilor de atac, reducând numărul gradelor de jurisdicție. Recursul în casație urmărește asigurarea unei practici unitare la nivelul întregii țări. Prin intermediul acestei căi extraordinare de atac, a cărei soluționare este dată în competența Înaltei Curți de Casație și Justiție, este analizată conformitatea hotărârilor definitive atacate cu regulile de drept, prin raportare la cazurile de casare expres și limitativ prevăzute de lege. Sunt prevăzute expres hotărârile ce pot fi atacate pe calea recursului în casație, precum și cele care nu sunt supuse acestei căi extraordinare de atac. Față de specificul acestei căi extraordinare de atac, legea impune condiții stricte cu privire la termenul de declarare, la cuprinsul cererii de recurs în casație și la titularii căii de atac, în scopul asigurării unei rigori și discipline procesuale și al evitării introducerii, în mod abuziv, a unor recursuri care nu se încadrează în motivele prevăzute de lege. Cazurile în care se poate exercita recursul în casație vizează exclusiv legalitatea hotărârii, și nu chestiuni de fapt. Consideră că instituția recursului în casație nu împiedică părțile interesate să apeleze la instanțele judecătorești, să se prevaleze de garanțiile procesuale care condiționează un proces echitabil, să promoveze căile ordinare de atac și să beneficieze de dublul grad de jurisdicție în materie penală.

7. Potrivit art. 30 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, încheierea de sesizare a fost comunicată președinților celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului și Avocatului Poporului, pentru a-și exprima punctele de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

8. **Guvernul** consideră că excepția de neconstituționalitate este, în principal, inadmisibilă, întrucât autoarea excepției nu critică dispozițiile art. 434 alin. (1) din Codul de procedură penală pentru ceea ce conțin, ci pentru ceea ce nu conțin, respectiv solicită extinderea cazurilor în care se poate declara recurs în casație, solicitând, practic, o completare a textului. În subsidiar opinează că excepția este neîntemeiată. Astfel, arată că legiuitorul infraconstituțional, atunci când a reglementat recursul în casație, a avut în vedere atât necesitatea de a îndrepta acele hotărâri definitive care sunt nelegale, cât și imperativul de a asigura stabilitatea circuitului juridic. De aceea, s-a impus o limitare a cazurilor care pot constitui temei pentru declararea unui recurs în casație, precum și a numărului de persoane care pot invoca aceste cazuri, din perspectiva interesului procesual. Dispozițiile de lege criticate sunt în acord cu prevederile art. 21 din Constituție, câtă vreme acestea nu împiedică părțile interesate să apeleze la o instanță de judecată care să se bucure de jurisdicție deplină, adică să analizeze cauza atât în ceea ce privește aspectele de fapt, cât și cele de drept, nici nu limitează dreptul acestora de a fi apărate, de a promova căile ordinare de atac prevăzute de lege și în condițiile prevăzute de aceasta, putând să se prevaleze de toate garanțiile procesuale specifice unui proces echitabil. Potrivit art. 129 din Constituție, părțile interesate și Ministerul Public pot exercita căile de atac împotriva hotărârilor judecătorești, în condițiile legii, motiv pentru care are dispozițiile art. 434 alin. (1) din Codul de procedură penală, potrivit cărora pot fi atacate cu recurs în casație numai anumite decizii judecătorești, sunt conforme cu prevederile constituționale și convenționale invocate. În jurisprudența Curții Constituționale s-a reținut că accesul liber la justiție nu

înseamnă accesul la toate structurile judecătorești și la toate gradele de jurisdicție. Acest drept poate fi supus unor condiționări de fond și formă, iar existența uneia ori a mai multor căi de atac nu este impusă, pentru toate cazurile, nici de Constituție și nici de vreun tratat internațional la care România este parte (Decizia Curții Constituționale nr. 506 din 5 decembrie 2013).

9. **Avocatul Poporului** arată că își menține punctul de vedere transmis Curții Constituționale cu privire la alte dosare având ca obiect excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 434 alin. (1) din Codul de procedură penală, în sensul că textul de lege criticat nu este de natură să încalce principiul liberului acces la justiție și dreptul la un proces echitabil.

10. **Președinții celor două Camere ale Parlamentului** nu au comunicat punctele lor de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

CURTEA,

examinând încheierea de sesizare, punctele de vedere ale Guvernului și Avocatului Poporului, raportul întocmit de judecătorul-raportor, notele scrise depuse la dosar, concluziile procurorului, dispozițiile de lege criticate, raportate la prevederile Constituției, precum și Legea nr. 47/1992, reține următoarele:

11. Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art. 146 lit. d) din Constituție, precum și ale art. 1 alin. (2), ale art. 2, 3, 10 și 29 din Legea nr. 47/1992, să soluționeze excepția de neconstituționalitate.

12. **Obiectul excepției de neconstituționalitate** îl constituie, potrivit încheierii de sesizare, dispozițiile art. 434 alin. (1) din Codul de procedură penală. Ulterior sesizării Curții, prin Decizia nr. 540 din 12 iulie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 841 din 24 octombrie 2016, aceasta a admis excepția de neconstituționalitate și a constatat că soluția legislativă cuprinsă în dispozițiile art. 434 alin. (1) teza întâi din Codul de procedură penală, care exclude atacarea cu recurs în casație a deciziilor pronunțate de Înalta Curte de Casație și Justiție, ca instanță de apel, este neconstituțională. Ca urmare a deciziei mai sus menționate, dispozițiile art. 434 alin. (1) din Codul de procedură penală au fost modificate prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 70/2016 pentru modificarea și completarea Codului de procedură penală și a Legii nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 866 din 31 octombrie 2016. Având în vedere însă că, în cauză, a produs efecte norma de procedură prevăzută de art. 434 alin. (1) din Codul de procedură penală în forma în vigoare la data sesizării Curții, aceasta se va pronunța asupra textului de lege criticat în redactarea anterioară modificării aduse prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 70/2016. Dispozițiile de lege criticate au următorul cuprins: „*Pot fi atacate cu recurs în casație deciziile pronunțate de curțile de apel, ca instanțe de apel, cu excepția deciziilor prin care s-a dispus rejudecarea cauzelor*”.

13. În susținerea neconstituționalității acestor dispoziții de lege, autoarea excepției invocă încălcarea prevederilor constituționale ale art. 21 privind accesul liber la justiție, precum și a prevederilor art. 6 paragraful 1 referitor la dreptul la un proces echitabil din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

14. Examinând excepția de neconstituționalitate, Curtea constată că dispozițiile art. 434 alin. (1) din Codul de procedură penală au mai fost supuse controlului de constituționalitate prin raportare la aceleași prevederi din Constituție și din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, dar din perspectiva unor critici diferite.

15. Astfel, prin Decizia nr. 330 din 24 mai 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 572 din 28 iulie 2016, Curtea a respins, ca neîntemeiată, excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 434 alin. (1) din Codul de procedură penală,

criticate pe motiv că nu permit exercitarea recursului în casație împotriva deciziilor pronunțate de tribunal în soluționarea căii de atac a apelului. Cu prilejul menționat, Curtea a reținut că, în viziunea noului Cod de procedură penală, tribunalul nu mai judecă calea de atac a apelului, motiv pentru care dispozițiile art. 434 alin. (1) din Codul de procedură penală nu contravin prevederilor constituționale și convenționale invocate (paragraful 22).

16. Pe de altă parte, prin Decizia nr. 540 din 12 iulie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 841 din 24 octombrie 2016, Curtea a admis excepția de neconstituționalitate și a constatat că soluția legislativă cuprinsă în dispozițiile art. 434 alin. (1) teza întâi din Codul de procedură penală, care exclude atacarea cu recurs în casație a deciziilor pronunțate de Înalta Curte de Casație și Justiție, ca instanță de apel, este neconstituțională, întrucât încalcă prevederile constituționale ale art. 16 referitor la egalitatea în drepturi și ale art. 21 privind accesul liber la justiție și dreptul la un proces echitabil (paragraful 24).

17. Curtea observă că, în prezenta cauză, dispozițiile art. 434 alin. (1) din Codul de procedură penală sunt criticate din perspectiva îngrădirii dreptului de a ataca cu recurs în casație o încheiere definitivă pronunțată, în temeiul art. 347 alin. (2) din Codul de procedură penală, în soluționarea căii de atac a contestației, de un judecător de cameră preliminară de la tribunal.

18. Așa cum a reținut Curtea prin Decizia nr. 540 din 12 iulie 2016, mai sus menționată, în reglementarea anterioară — începând cu Codul de procedură penală din 1936 — recursul a constituit o cale de atac ordinară, și nu extraordinară, determinând verificarea legalității și temeiniciei hotărârii atacate, pentru o serie de motive expres prevăzute de lege. În noua reglementare însă recursul în casație a devenit o cale extraordinară de atac, de anulare, dată în competența exclusivă a Înaltei Curți de Casație și Justiție. Noul Cod de procedură penală a revenit la sistemul clasic al dublului grad de jurisdicție, conștând în fond și apel, astfel că în recurs nu se rejudecă litigiul, respectiv fondul cauzei, ci se apreciază dacă hotărârea dată corespunde sau nu legii. Recursul în casație reprezintă, așadar, un mijloc de a repara ilegalitățile și nu are drept obiect rezolvarea unei cauze penale, ci sancționarea hotărârilor necorespunzătoare, cu scopul de a asigura respectarea legii, recursul având și un rol subsidiar în uniformizarea jurisprudenței. Întrucât recursul în casație nu are ca finalitate remedierea unei greșite aprecieri a faptelor și a unei inexacte sau insuficiente stabiliri a adevărului printr-o urmărire penală incompletă sau o cercetare judecătorească nesatisfăcătoare, instanța de casare nu judecă procesul propriu-zis, ci judecă exclusiv dacă hotărârea atacată este corespunzătoare din punctul de vedere al dreptului, adică dacă aceasta este conformă cu regulile de drept aplicabile (paragraful 16).

19. Astfel, prin Decizia nr. 540 din 12 iulie 2016, citată anterior, Curtea a observat că, spre deosebire de contestația în anulare, care vizează îndreptarea erorilor de procedură, sau de revizuire, cale de atac care urmărește îndreptarea erorilor de judecată, recursul în casație are ca scop verificarea conformității hotărârii atacate cu regulile de drept aplicabile. Motivele de recurs, potrivit noii reglementări, se limitează la cele prevăzute de art. 438 alin. (1) din Codul de procedură penală, și anume: nerespectarea dispozițiilor privind competența după materie sau după calitatea persoanei, atunci când judecata a fost efectuată de o instanță inferioară celei legal competente; condamnarea inculpatului pentru o faptă care nu este prevăzută de legea penală; încetarea în mod greșit a procesului penal; lipsa constatării sau constatarea greșită a grațierii pedepsei aplicate inculpatului și aplicarea de pedepse în alte limite decât cele prevăzute de lege. Cu excepția primului caz de casare — necompetența instanței —, care se referă la încălcarea unor

norme de procedură, celelalte motive de recurs au în vedere încălcarea legii penale, unele având implicații și în soluționarea acțiunii civile (paragraful 17). Referitor la persoanele care pot formula cerere de recurs în casație, Curtea a reținut că, potrivit art. 436 alin. (1) lit. a)—c) din Codul de procedură penală, titularii acestei căi extraordinare de atac sunt: procurorul, inculpatul, partea civilă și partea responsabilă civilmente. Procurorul poate declara recurs în casație atât cu privire la latura penală, cât și cu privire la latura civilă a cauzei. Inculpatul poate formula cerere de recurs în casație atât în ceea ce privește latura penală, cât și în ceea ce privește latura civilă, dar numai împotriva hotărârilor prin care s-a dispus condamnarea, renunțarea la aplicarea pedepsei sau amânarea aplicării pedepsei ori încetarea procesului penal, ceea ce înseamnă că, în cazul în care s-a pronunțat o hotărâre de achitare, inculpatul nu poate declara recurs cu privire la temeiul achitării, acest aspect neîncadrându-se, de altfel, în niciunul dintre cazurile în care se poate face recurs în casație, prevăzute de art. 438 alin. (1) din Codul de procedură penală. În fine, partea civilă și partea responsabilă civilmente pot formula cerere de recurs în casație în ceea ce privește latura civilă, iar referitor la latura penală, numai în măsura în care soluția din această latură a influențat soluția în latura civilă (paragraful 18).

20. În ceea ce privește obiectul recursului în casație — prin aceeași Decizie nr. 540 din 12 iulie 2016, menționată anterior — Curtea a constatat că, acesta fiind o cale de atac extraordinară, pot fi atacate numai hotărâri penale definitive. Dispozițiile art. 434 alin. (1) teza a doua din Codul de procedură penală exceptează de la recursul în casație deciziile pronunțate de curțile de apel — ca instanțe de apel — prin care s-a dispus rejudecarea cauzelor, ceea ce înseamnă că pot fi atacate cu recurs în casație numai hotărâri definitive prin care s-a soluționat fondul cauzelor. De asemenea, Curtea a observat că, potrivit soluțiilor de la judecata recursului în casație prevăzute de art. 448 din Codul de procedură penală, Înalta Curte de Casație și Justiție, admitând recursul în casație, casează hotărârea atacată și, după caz, în funcție de motivul invocat, desființează și hotărârea primei instanțe, dacă se constată aceleași încălcări de lege ca în decizia recurată, sau poate dispune rejudecarea de către instanța competentă material sau după calitatea persoanei, fiind evident că, și în această din urmă situație, sentința dată cu încălcarea normelor privind competența după materie sau după calitatea persoanei este desființată în recurs (paragraful 19). Așadar, pe calea recursului în casație se asigură verificarea legalității unor hotărâri penale definitive — prin raportare la cazurile de casare expres și limitativ prevăzute de lege — ca garanție a respectării principiului legalității consacrat de art. 1 alin. (5) din Constituție (paragraful 20).

23. Pentru considerentele expuse, în temeiul art. 146 lit. d) și al art. 147 alin. (4) din Constituție, precum și al art. 1—3, al art. 11 alin. (1) lit. A.d) și al art. 29 din Legea nr. 47/1992, cu unanimitate de voturi,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

Respinge, ca neîntemeiată, excepția de neconstituționalitate ridicată de Cristiana Raluca Scârlicea în Dosarul nr. 24.066/211/2014/a4 al Înaltei Curți de Casație și Justiție — Secția penală și constată că dispozițiile art. 434 alin. (1) din Codul de procedură penală sunt constituționale în raport cu criticile formulate.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică Înaltei Curți de Casație și Justiție — Secția penală și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Pronunțată în ședința din data de 27 iunie 2017.

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE
prof. univ. dr. **VALER DORNEANU**

Magistrat-asistent,
Oana Cristina Puică

21. Pentru toate aceste considerente și având în vedere faptul că în procedura de cameră preliminară nu se judecă fondul procesului penal, Curtea nu poate reține critica potrivit căreia dispozițiile art. 434 alin. (1) din Codul de procedură penală ar încălca accesul liber la justiție și dreptul la un proces echitabil, pe motiv că ar îngreuna dreptul de a ataca cu recurs în casație o încheiere definitivă pronunțată, în temeiul art. 347 alin. (2) din Codul de procedură penală, în soluționarea căii de atac a contestației, de un judecător de cameră preliminară de la tribunal.

22. Așa cum a statuat Curtea în jurisprudența sa, liberul acces la justiție, prevăzut de art. 21 din Constituție, presupune accesul la mijloacele procedurale prin care justiția se desfășurează, iar regulile de desfășurare a procesului în fața instanțelor judecătorești sunt de competența exclusivă a legiuitorului, așa cum rezultă din prevederile art. 126 alin. (2) din Constituție — potrivit cărora „*Competența instanțelor judecătorești și procedura de judecată sunt prevăzute numai prin lege*” — și din cele ale art. 129 din Legea fundamentală, în conformitate cu care „*Împotriva hotărârilor judecătorești, părțile interesate și Ministerul Public pot exercita căile de atac, în condițiile legii*”. Astfel, Curtea a reținut, în numeroase rânduri, că principiul liberului acces la justiție presupune posibilitatea neîngreunată a celor interesați de a utiliza aceste proceduri, în formele și în modalitățile instituite de lege, dar cu respectarea regulii consacrate de prevederile art. 21 alin. (2) din Constituție, potrivit cărora nicio lege nu poate îngreuna accesul la justiție, ceea ce semnifică faptul că legiuitorul nu poate exclude de la exercițiul drepturilor procesuale pe care le-a instituit nicio categorie sau grup social (Decizia Plenului Curții Constituționale nr. 1 din 8 februarie 1994, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 69 din 16 martie 1994, Decizia nr. 540 din 12 iulie 2016, citată anterior, paragraful 22, Decizia nr. 2 din 17 ianuarie 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 324 din 5 mai 2017, paragraful 24, Decizia nr. 18 din 17 ianuarie 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 312 din 2 mai 2017, paragraful 24, și Decizia nr. 417 din 15 iunie 2017, nepublicată în Monitorul Oficial al României la data întocmirii prezentelor concluzii). Aceasta nu înseamnă însă că accesul liber la justiție presupune să fie asigurat accesul la toate structurile judecătorești și la toate căile de atac prevăzute de lege, deoarece competența și procedura de judecată sunt stabilite de legiuitor, iar acesta, asigurând posibilitatea de a ajunge în fața instanțelor judecătorești în condiții de egalitate, poate stabili reguli deosebite (Decizia Plenului Curții Constituționale nr. 1 din 8 februarie 1994, citată anterior).

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIA Nr. 518

din 6 iulie 2017

referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 249 alin. 1
din Codul penal din 1969 și ale art. 298 din Codul penal

Valer Dorneanu	— președinte
Marian Enache	— judecător
Petre Lăzăroiu	— judecător
Mircea Ștefan Minea	— judecător
Daniel Marius Morar	— judecător
Mona-Maria Pivniceru	— judecător
Livia Doina Stanciu	— judecător
Simona-Maya Teodoroiu	— judecător
Varga Attila	— judecător
Mihaela Ionescu	— magistrat-asistent

Cu participarea reprezentantului Ministerului Public, procuror
Marinela Mincă.

1. Pe rol se află soluționarea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 249 alin. 1 din Codul penal din 1969 și ale art. 298 din Codul penal, excepție ridicată de Ovidiu George Bălan în Dosarul nr. 13.783/180/2014 al Curții de Apel Bacău — Secția penală și pentru cauze cu minori și de familie și care formează obiectul Dosarului Curții Constituționale nr. 2.021D/2016.

2. La apelul nominal răspunde autorul excepției, asistat de avocat Camelia Bălan, din cadrul Baroului Bacău, cu împuternicire avocațială depusă la dosar. Lipsesc celelalte părți față de care procedura de citare este legal îndeplinită.

3. Președintele dispune a se face apelul și în dosarele nr. 2.116D/2016, nr. 2.469D/2016 și, respectiv, nr. 2.718D/2016, având ca obiect excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 298 din Codul penal, excepție ridicată de Gheorghe Iriza în Dosarul nr. 13.044/318/2015 al Judecătoria Târgu Jiu — Secția penală, de Andreea Adriana Dămureanu în Dosarul nr. 21.463/215/2015 al Curții de Apel Craiova — Secția penală și pentru cauze cu minori și, respectiv, de George Zamfir în Dosarul nr. 29.663/215/2015 al Judecătoria Craiova — Secția penală.

4. La apelul nominal lipsesc părțile, față de care procedura de citare este legal îndeplinită. Magistratul-asistent referă asupra cauzei și arată că, în Dosarul nr. 2.116D/2016, autorul excepției a comunicat o adresă prin care solicită examinarea excepției de neconstituționalitate în lipsă, iar, în Dosarul nr. 2.718D/2016, autorul excepției a comunicat concluzii scrise prin care solicită să se admită excepția de neconstituționalitate și să se constate că dispozițiile art. 298 din Codul penal sunt constituționale doar în măsura în care prin sintagma „îndeplinește în mod defectuos” din cuprinsul acestora se înțelege „îndeplinește prin încălcarea legii”.

5. Curtea, din oficiu, pune în discuție conexarea dosarelor, iar partea prezentă și reprezentantul Ministerului Public arată că sunt de acord cu conexarea. Curtea, în temeiul art. 53 alin. (5) din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, dispune conexarea dosarelor nr. 2.116D/2016, nr. 2.469D/2016 și nr. 2.718D/2016 la Dosarul nr. 2.021D/2016, care a fost primul înregistrat.

6. Cauza fiind în stare de judecată, președintele acordă cuvântul apărătorului autorului excepției din Dosarul nr. 2.021D/2016, care solicită admiterea excepției, reiterând motivele de neconstituționalitate cuprinse în notele scrise aflate la dosar.

7. Reprezentantul Ministerului Public, având cuvântul, arată că sintagma „îndeplinește în mod defectuos”, din cuprinsul normelor criticate, a mai făcut obiect al controlului de constituționalitate, Curtea Constituțională pronunțând deciziile nr. 405 din 15 iunie 2016 și nr. 392 din 6 iunie 2017, prin care a constatat că prin sintagma „îndeplinește în mod defectuos” se înțelege „îndeplinește prin încălcarea legii”. În aceste condiții apreciază că, în prezentele cauze, urmează a se face aplicarea *mutatis mutandis* a soluției și considerentelor deciziilor invocate.

CURTEA,

având în vedere actele și lucrările dosarelor, constată următoarele:

8. Prin Încheierea din 20 septembrie 2016, pronunțată în Dosarul nr. 13.783/180/2014, **Curtea de Apel Bacău — Secția penală și pentru cauze cu minori și de familie a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 249 alin. 1 din Codul penal din 1969 și ale art. 298 din Codul penal**. Excepția a fost ridicată de Ovidiu George Bălan în soluționarea apelurilor formulate, printre alții, și de acesta împotriva Sentinței penale nr. 173 din 4 februarie 2016, pronunțată de Judecătoria Bacău, în Dosarul nr. 13.783/180/2014, prin care s-a dispus condamnarea autorului excepției pentru săvârșirea infracțiunii de neglijență în serviciu.

9. Prin Încheierea din 4 octombrie 2016, pronunțată în Dosarul nr. 13.044/318/2015, **Judecătoria Târgu Jiu — Secția penală a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 298 din Codul penal**. Excepția a fost ridicată de Gheorghe Iriza într-o cauză penală în care acesta a fost trimis în judecată pentru săvârșirea infracțiunii de neglijență în serviciu.

10. Prin Încheierea din 20 octombrie 2016, pronunțată în Dosarul nr. 21.463/215/2015, **Curtea de Apel Craiova — Secția penală și pentru cauze cu minori a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 298 din Codul penal**. Excepția a fost ridicată de Andreea Adriana Dămureanu în apelul formulat împotriva Sentinței penale nr. 791 din data de 25 februarie 2016, pronunțată de Judecătoria Craiova — Secția penală, în Dosarul nr. 21.463/215/2015, prin care, în baza art. 396 alin. (1) și alin. (4) din Codul de procedură penală raportat la art. 83 din Codul penal, s-a stabilit pedeapsa de 1 an închisoare în sarcina autoarei excepției sub aspectul săvârșirii infracțiunii de neglijență în serviciu prevăzute de art. 298 din Codul penal, cu aplicarea art. 5 alin. (1) din Codul penal, iar, în baza art. 83 alin. (1) și (3) din Codul penal, s-a amânat aplicarea pedepsei

închisorii pe un termen de supraveghere stabilit în condițiile art. 82 din Codul penal.

11. Prin Încheierea din 20 octombrie 2016, pronunțată în Dosarul nr. 29.663/215/2015, **Judecătoria Craiova — Secția penală a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 298 din Codul penal.** Excepția a fost ridicată de George Zamfir în soluționarea cauzei penale privind pe autorul excepției trimis în judecată pentru săvârșirea infracțiunii de neglijență în serviciu.

12. **În motivarea excepției de neconstituționalitate**, autorii susțin, în esență, că dispozițiile criticate conțin o reglementare ambiguă, care încalcă principiul constituțional al legalității, potrivit căruia justiția se înfăptuiește în numele legii. Consideră că dispozițiile art. 298 din Codul penal sunt lipsite de previzibilitate și accesibilitate, întrucât, prin modul de definire a infracțiunii de neglijență în serviciu, nu poate fi determinat sensul sintagmei „*prin neîndeplinirea acesteia sau prin îndeplinirea defectuoasă*”, așadar conduita care definește elementul material al infracțiunii. Invocă Decizia Curții Constituționale nr. 405 din 15 iunie 2016 și apreciază că, pentru identitate de rațiune, este necesar ca instanța de control constituțional să constate că prin sintagma „*îndeplinește în mod defectuos*” din cuprinsul normelor criticate se înțelege „*îndeplinește prin încălcarea legii*”. Arată că sfera situațiilor care pot intra sub incidența dispozițiilor art. 298 din Codul penal nu poate fi delimitată în mod obiectiv, întrucât textul de lege face referire la îndeplinirea atribuțiilor de serviciu care, în cazul angajaților, sunt menționate generic în fișa postului. Or, acest document cuprinde doar sarcinile pe care angajatul trebuie să le îndeplinească, iar nu modalitatea prin care aceste îndatoriri sunt aduse la îndeplinire, astfel încât nu se poate aprecia, în mod obiectiv, dacă îndeplinirea atribuțiilor a fost sau nu defectuoasă. Consideră că dispozițiile art. 298 din Codul penal nu îndeplinesc condiția de claritate, sintagma „*îndeplinire defectuoasă*” având caracter ambiguu, totodată, norma penală criticată neavând caracter general, impersonal — interpretarea și aplicarea normei criticate implicând aprecierea personală și subiectivă atât a celui chemat să o respecte, cât și a organului competent să facă aplicarea legii, putând să apară situații în care aceeași faptă să fie apreciată diferit de către instanțe de judecată diferite, prin aceasta fiind încălcat art. 21 alin. (3) din Constituție. De asemenea apreciază că norma penală criticată nu este certă — certitudinea legii fiind de natură să prevină arbitrariul în interpretarea și aplicarea sa de către judecător. Arată că cerința previzibilității, a clarității și a caracterului accesibil al legii a fost consacrată la nivelul jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului și, totodată, reține că rigorile legiferării își găsesc expresia în normele de tehnică legislativă, invocând, în acest sens, dispozițiile art. 7 alin. (4), art. 24 și art. 34 alin. (1) din Legea nr. 24/2000. Invocă jurisprudența instanței de control constituțional în care s-a reținut încălcarea condițiilor de accesibilitate și previzibilitate a textelor de lege examinate atât în control *a priori*, respectiv deciziile nr. 453 din 16 aprilie 2008 și nr. 710 din 6 mai 2009, cât și în control *a posteriori*, respectiv Decizia nr. 189 din 2 martie 2006. Apreciază că Decizia Curții Constituționale nr. 196 din 4 aprilie 2013 prezintă relevanță din perspectiva similitudinii criticilor formulate în invocarea excepțiilor de neconstituționalitate.

13. Totodată, în Dosarul nr. 2.116D/2016, autorul excepției susține că, prin modul de definire a infracțiunii de neglijență în serviciu, nu poate fi determinat sensul sintagmei „*vătămare a drepturilor sau intereselor legitime ale unei persoane*”, care constituie consecința presupusei activități infracționale, prin aceasta norma penală criticată fiind contrară dispozițiilor

constituționale și convenționale invocate referitoare la claritatea și previzibilitatea normei penale.

14. **Curtea de Apel Bacău — Secția penală și pentru cauze cu minori și de familie** invocă Decizia Curții Constituționale nr. 405 din 15 iunie 2016, apreciind că toate argumentele care au condus la soluția de admitere din decizia precitată pot fi transpuse *mutatis mutandis* și în cazul dispozițiilor legale criticate în prezenta cauză, cu atât mai mult cu cât se are în vedere o formă de vinovăție mai ușoară, cea a culpei.

15. **Judecătoria Târgu Jiu — Secția penală** nu și-a exprimat opinia cu privire la excepția de neconstituționalitate.

16. **Curtea de Apel Craiova — Secția penală și pentru cauze cu minori**, făcând referire la Decizia Curții Constituționale nr. 405 din 15 iunie 2016, opinează că dispozițiile legale criticate sunt constituționale în măsura în care prin sintagma „*îndeplinirea defectuoasă*” se înțelege „*îndeplinirea prin încălcarea legii*”, infracțiunea de neglijență în serviciu diferentiindu-se de infracțiunea de abuz în serviciu prin prisma laturii subiective. Consideră că dispozițiile criticate creează premisa unor interpretări sau aprecieri arbitrare, termenul menționat nefiind suficient de riguros în lipsa unei explicitări în Partea generală a Codului penal. Apreciază că legea penală, stabilind reguli de conduită, prin impunerea unor obligații destinatarilor acesteia, trebuie să fie suficient de clară și previzibilă pentru ca cei cărora li se adresează să poată să prevadă în ce condiții este atrasă răspunderea penală.

17. **Judecătoria Craiova — Secția penală** nu și-a exprimat opinia cu privire la excepția de neconstituționalitate invocată.

18. Potrivit prevederilor art. 30 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, încheierile de sesizare au fost comunicate președinților celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului și Avocatului Poporului, pentru a-și exprima punctele de vedere asupra excepției de neconstituționalitate invocate.

19. **Guvernul**, exprimându-și punctul de vedere în dosarele Curții nr. 2.021D/2016, nr. 2.116D/2016, și nr. 2.718D/2016, apreciază că dispozițiile art. 249 din Codul penal din 1969 și art. 298 din Codul penal sunt constituționale în măsura în care prin „*îndeplinire defectuoasă*” se înțelege „*îndeplinire prin încălcarea legii*”. Reține, în acord cu jurisprudența instanței de control constituțional și a instanței de la Strasbourg, că textele constituționale invocate de către autorii excepției consacră principiul respectării obligatorii a legii, dar, pentru a putea fi respectată de destinatarii săi, legea trebuie să îndeplinească anumite cerințe de claritate și previzibilitate, astfel încât acești destinatari să își poată adapta în mod corespunzător conduita. Observă, de asemenea, că dispozițiile art. 297 și art. 298 din Codul penal incriminează îndeplinirea defectuoasă a unei atribuții de serviciu și face referire la Decizia Curții Constituționale nr. 405 din 15 iunie 2016, paragrafele 60—80, prin care s-a constatat că dispozițiile art. 246 din Codul penal din 1969 și ale art. 297 alin. (1) din Codul penal sunt constituționale în măsura în care prin sintagma „*îndeplinește în mod defectuos*” din cuprinsul acestora se înțelege „*îndeplinește prin încălcarea legii*”.

20. **Avocatul Poporului**, exprimându-și punctul de vedere în dosarele Curții nr. 2.469D/2016 și nr. 2.718D/2016, consideră că dispozițiile art. 298 din Codul penal sunt constituționale în măsura în care prin sintagma „*îndeplinește în mod defectuos*” din cuprinsul acestora se înțelege „*îndeplinește prin încălcarea legii*”. În motivarea punctului său de vedere invocă Decizia Curții Constituționale nr. 405 din 15 iunie 2016, ale cărei considerente le reține *mutatis mutandis*.

21. **Președinții celor două Camere ale Parlamentului** nu au comunicat punctele lor de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

CURTEA,

examinând încheierea de sesizare, raportul întocmit de judecătorul-raportor, punctele de vedere ale Guvernului și Avocatului Poporului, concluziile scrise depuse la dosar, concluziile apărătorului autorului excepției de neconstituționalitate prezent, concluziile procurorului, dispozițiile legale criticate, raportate la prevederile Constituției, precum și Legea nr. 47/1992, reține următoarele:

22. Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art. 146 lit. d) din Constituție, precum și ale art. 1 alin. (2), ale art. 2, 3, 10 și 29 din Legea nr. 47/1992, să soluționeze excepția de neconstituționalitate.

23. **Obiectul excepției de neconstituționalitate** îl constituie dispozițiile art. 249 alin. 1 din Codul penal din 1969 și ale art. 298 din Codul penal, având următorul conținut:

— Art. 249 alin. 1 din Codul penal din 1969: *„Încălcarea din culpă, de către un funcționar public, a unei îndatoriri de serviciu, prin neîndeplinirea acesteia sau prin îndeplinirea ei defectuoasă, dacă s-a cauzat o tulburare însemnată bunului mers al unui organ sau al unei instituții de stat ori al unei alte unități din cele la care se referă art. 145 sau o pagubă patrimoniului acesteia ori o vătămare importantă intereselor legale ale unei persoane, se pedepsește cu închisoare de la o lună la 2 ani sau cu amendă.”;*

— Art. 298 din Codul penal: *„Încălcarea din culpă de către un funcționar public a unei îndatoriri de serviciu, prin neîndeplinirea acesteia sau prin îndeplinirea ei defectuoasă, dacă prin aceasta se cauzează o pagubă ori o vătămare a drepturilor sau intereselor legitime ale unei persoane fizice sau ale unei persoane juridice, se pedepsește cu închisoare de la 3 luni la 3 ani sau cu amendă.”*

24. Autorii excepției susțin că normele penale criticate sunt contrare atât prevederilor constituționale ale art. 1 alin. (4) și (5) referitor la principiul separației și echilibrului puterilor în cadrul democrației constituționale și potrivit căruia respectarea Constituției, a supremației sale și a legilor este obligatorie în România, art. 16 cu privire la egalitatea cetățenilor în fața legii și a autorităților publice, art. 21 alin. (3) referitor la dreptul părților la un proces echitabil și la soluționarea cauzelor într-un termen rezonabil, art. 74 referitor la inițiativa legislativă, art. 124 alin. (1) și alin. (3) potrivit căruia justiția se înfăptuiește în numele legii, iar judecătorii sunt independenți și se supun numai legii, cât și dispozițiilor constituționale ale art. 11 alin. (1) și alin. (2) — *„Dreptul internațional și dreptul intern”* și art. 20 — *„Tratatelor internaționale privind drepturile omului”* raportat la art. 6 referitor la dreptul la un proces echitabil, din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale. Totodată, se invocă Convenția Națiunilor Unite împotriva corupției, adoptată la New York la 31 octombrie 2003.

25. Examinând excepția de neconstituționalitate, Curtea reține, dintr-o perspectivă istorică, faptul că infracțiunea de neglijență în serviciu a fost incriminată, pentru început, în art. 242 din Codul penal din 1936, publicat în Monitorul Oficial al României, nr. 65 din 18 martie 1936, titlul III — *„Crime și delictes contra administrației publice”*, capitolul I — *„Delictes săvârșite de funcționarii publici”*, secțiunea a III-a — *„Neglijența în funcțiuni”*. În forma inițială, art. 242 din Codul penal din 1936 incrimina neglijența în funcțiuni numai pentru gestionari, avea ca obiect apărarea patrimoniului public și prevedea că *„Funcționarul public care, prin neglijență, neprevedere sau ușurință în*

supraveghere sau paza banilor, valorilor, actelor sau oricăror lucruri ce i-au fost încredințate, în virtutea funcțiunii sale, va fi pricinuit sustragerea sau distrugerea lor, comite delictul de neglijență în funcțiune și se pedepsește cu închisoare corecțională de la 3 luni la un an și amendă de la 2.000 la 5.000 lei.” Ulterior, această incriminare a fost extinsă pentru toți funcționarii publici, dispozițiile art. 242 din Codul penal din 1936 fiind modificate succesiv prin Decretul nr. 192/1950, publicat în Buletinul Oficial nr. 67 din 5 august 1950, prin Decretul nr. 202/1953, publicat în Buletinul Oficial nr. 15 din 14 mai 1953, și prin Decretul nr. 318/1958, publicat în Buletinul Oficial nr. 27 din 21 iulie 1958. După modificarea art. 242 din Codul penal din 1936, prin Decretul nr. 212/1960, publicat în Buletinul Oficial nr. 8 din 17 iunie 1960, titlul secțiunii III — *„Neglijența în funcție”* a capitolului I, titlul III al Codului penal din 1936, a fost înlocuit cu *„Neglijența în serviciu”*, pentru a se pune de acord titlul secțiunii cu denumirea infracțiunii, iar textul prevedea că *„Încălcarea de către un funcționar a îndatoririlor de serviciu, prin neîndeplinirea lor sau greșita lor îndeplinire, săvârșită din culpă și în mod repetat sau chiar numai o singură dată dar prezentând un caracter grav, constituie infracțiunea de neglijență în serviciu dacă: 1. a cauzat o tulburare bunului mers al unității obștești sau o vătămare intereselor legale ale cetățenilor, sau 2. a cauzat în mod direct o pagubă avutului obștesc. Neglijența în serviciu care avut vreuna dintre urmările arătate în alin. 1 pct. 1 se pedepsește cu închisoarea corecțională de la o lună la 2 ani sau amenda de la 300—1.000 lei. Neglijența în serviciu care a avut urmările arătate în alin. 1 pct. 2 se pedepsește, în raport cu valoarea pagubei produse, după cum urmează: a) până la 20.000 lei inclusiv, de la 1 lună la 1 an închisoare corecțională; b) 20.000—50.000 lei inclusiv, 1—4 ani închisoare corecțională; c) peste 50.000 lei, 4—7 ani închisoare corecțională și interdicție corecțională de la 1—3 ani. Neglijența în serviciu care a avut urmare o catastrofă se pedepsește cu închisoare corecțională de la 7—10 ani, confiscarea parțială sau totală a averii și interdicție corecțională de la 1—6 ani. Catastrofa constă în distrugerea sau degradarea unor mijloace de transport în comun de mărfuri sau persoane, ori a unor instalații sau lucrări importante și care a avut urmări deosebit de grave sau a provocat pierderi de vieți omenești ori vătămarea gravă a unor persoane. În cazurile de neglijență în serviciu, instanța va putea pronunța și destituirea din funcție”.*

26. Așadar, Curtea constată că, după modificarea din 1960, art. 242 din Codul penal din 1936 prevedea că urmarea imediată a infracțiunii de neglijență în serviciu constă într-o *„tulburare a bunului mers al unității sau o vătămare a intereselor legale ale cetățenilor”*, fiind reglementată și condiția ca fapta să fie repetată ori să aibă caracter grav pentru a realiza conținutul infracțiunii, în cazul pagubei cauzate avutului obștesc, pedeapsa fiind stabilită în raport cu valoarea pagubei produse. De asemenea, tot în Codul penal din 1936, au fost incriminate, separat, și alte infracțiuni de neglijență cu caracter special, respectiv neglijența în efectuarea supravegherii executării contractelor de furnituri, neglijența în administrarea și gestionarea bunurilor aparținând unităților obștești, neglijența care a avut ca urmare pieirea vitelor la o gospodărie agricolă de stat sau la o cooperativă agricolă de producție.

27. Codul penal român din 1969, republicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 65 din 16 aprilie 1997, incrimina neglijența în serviciu în art. 249, potrivit căruia *„1. Încălcarea din culpă, de către un funcționar public, a unei îndatoriri de serviciu, prin neîndeplinirea acesteia sau prin îndeplinirea ei defectuoasă, dacă s-a cauzat o tulburare însemnată bunului mers al unui*

organ sau al unei instituții de stat ori al unei alte unități din cele la care se referă art. 145 sau o pagubă patrimoniului acesteia ori o vătămare importantă intereselor legale ale unei persoane, se pedepsește cu închisoare de la o lună la 2 ani sau cu amendă.

2. *Fapta prevăzută în alin. 1, dacă a avut consecințe deosebit de grave, se pedepsește cu închisoare de la 2 la 10 ani.*”, iar Codul penal în vigoare, în art. 298, stabilește, în mod parțial similar în ceea ce privește elementul material al laturii obiective și al urmărilor infracțiunii de neglijență în serviciu, că „*Încălcarea din culpă de către un funcționar public a unei îndatoriri de serviciu, prin neîndeplinirea acesteia sau prin îndeplinirea ei defectuoasă, dacă prin aceasta se cauzează o pagubă ori o vătămare a drepturilor sau intereselor legitime ale unei persoane fizice sau ale unei persoane juridice, se pedepsește cu închisoare de la 3 luni la 3 ani sau cu amendă.*”

28. Curtea reține că rațiunea incriminării faptei de neglijență în serviciu este similară celei pentru care este incriminat abuzul în serviciu, diferența între cele două infracțiuni distingându-se la nivelul laturii subiective — intenția în cazul abuzului în serviciu, respectiv culpa cu prevedere (ușurința)/culpa fără prevedere sau simplă (neglijența) în cazul infracțiunii de neglijență în serviciu. Latura obiectivă a infracțiunii de neglijență în serviciu este formată, ca și la infracțiunea de abuz în serviciu, din elementul material, însoțit de o cerință esențială, urmarea imediată și legătura de cauzalitate dintre activitatea ilicită și rezultatul produs. Curtea reține, de asemenea, că elementul material al laturii obiective al infracțiunii de neglijență în serviciu presupune încălcarea din culpă a unei îndatoriri de serviciu de către un funcționar public sau de către o altă persoană încadrată în muncă (în cazul variantei atenuate prevăzute de art. 308 din Codul penal) prin cele două modalități normative, respectiv „*neîndeplinirea*” ori „*îndeplinirea defectuoasă*” a acesteia.

29. Cu referire la infracțiunea de abuz în serviciu (inclusiv abuzul în serviciu contra intereselor persoanelor, incriminat în Codul penal din 1969), Curtea Constituțională a pronunțat Decizia nr. 405 din 15 iunie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 517 din 8 iulie 2016, prin care a admis excepția de neconstituționalitate și a constatat că dispozițiile art. 246 din Codul penal din 1969 și ale art. 297 alin. (1) din Codul penal sunt constituționale în măsura în care prin sintagma „*îndeplinește în mod defectuos*” din cuprinsul acestora se înțelege „*îndeplinește prin încălcarea legii*”. Totodată, cu privire la abuzul în serviciu contra intereselor publice, incriminat în legea penală anterioară, Curtea Constituțională a pronunțat Decizia nr. 392 din 6 iunie 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 504 din 30 iunie 2017, prin care a admis excepția de neconstituționalitate și a constatat că dispozițiile art. 248 din Codul penal din 1969 sunt constituționale în măsura în care prin sintagma „*îndeplinește în mod defectuos*” din cuprinsul acestora se înțelege „*îndeplinește prin încălcarea legii*”.

30. În aceste condiții, având în vedere că, în varianta de bază, atât infracțiunea de abuz în serviciu, cât și infracțiunea de neglijență în serviciu prevăd, ca o modalitate normativă identică, „*îndeplinirea defectuoasă*” a unei îndatoriri de serviciu, Curtea constată că atât soluția, cât și considerentele deciziilor nr. 405 din 15 iunie 2016 și nr. 392 din 6 iunie 2017, precitate, referitoare la modalitatea de interpretare a sintagmei „*îndeplinește în mod defectuos*”, sunt aplicabile *mutatis mutandis* și în cauza de față.

31. Astfel, Curtea reține că, în Decizia nr. 405 din 15 iunie 2016, făcând referire, în paragrafele 44—47, atât la jurisprudența instanței europene de contencios al drepturilor omului referitoare la claritatea și previzibilitatea normei penale în

general, respectiv a normelor ce incriminau abuzul în serviciu, în particular, cât și la reglementări interne infraconstituționale referitoare la normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, a constatat că legiuitorului îi revine obligația ca, în actul de legiferare, indiferent de domeniul în care își exercită această competență constituțională, să dea dovadă de o atenție sporită în respectarea principiului clarității și previzibilității legii. Pe de altă parte, organelor judiciare, în misiunea de interpretare și aplicare a legii și de stabilire a defectuoșității îndeplinirii atribuției de serviciu, le revine obligația de a aplica standardul obiectiv, astfel cum acesta a fost stabilit prin prescripția normativă (paragraful 52).

32. Curtea a observat că, privitor la îndatoririle legate de o anumită funcție sau de un anumit loc de muncă, există un complex de norme, unele cuprinse în acte normative cu caracter general, privind îndatoririle angajaților în genere, altele în acte normative cu caracter special. Îndeplinirea unei atribuții de serviciu implică manifestarea de voință din partea persoanei în cauză, care se concretizează în acțiunile efective ale acesteia și care are ca scop ducerea la bun sfârșit/realizarea obligației prescrise. Realizarea acestui demers se raportează atât la un standard subiectiv/intern al persoanei care exercită atribuția de serviciu, cât și la un standard obiectiv. Standardul subiectiv ține de forul intern al persoanei respective, iar măsura în care acesta este atins ține de autoevaluarea acțiunilor întreprinse. Standardul obiectiv are ca element de referință principal normativul actului care reglementează atribuția de serviciu respectivă. Curtea a reținut, totodată, că, deși cele două standarde coexistă, standardul subiectiv nu poate exceda standardului obiectiv, în analiza modalității de executare a unei atribuții de serviciu acesta din urmă fiind prioritar. De asemenea, Curtea a reținut că, întrucât standardul obiectiv este determinat și circumscris prescripției normative, reglementarea atribuțiilor de serviciu și a modalității de exercitare a acestora determină sfera de cuprindere a acestui standard. Acesta nu poate, fără a încălca principiul previzibilității, să aibă o sferă de cuprindere mai largă decât prescripția normativă în domeniu. Pe cale de consecință, unei persoane nu i se poate imputa încălcarea standardului obiectiv prin constatarea neîndeplinirii de către aceasta a unor prescripții implicite, nedeterminabile la nivel normativ. Mai mult, Curtea a reținut că, chiar dacă anumite acțiuni, ce însoțesc exercitarea unei atribuții de serviciu, se pot baza pe o anumită uzanță/cutumă, aceasta nu se poate circumscrie, fără încălcarea principiului legalității incriminării, standardului obiectiv ce trebuie avut în vedere în determinarea faptei penale (paragrafele 50, 51).

33. În continuare, Curtea a apreciat că, deși propriu folosirii în alte domenii, termenul „*defectuos*” nu poate fi privit ca un termen adecvat folosirii în domeniul penal, cu atât mai mult cu cât legiuitorul nu a circumscris existența acestui element al conținutului constitutiv al infracțiunii de abuz în serviciu de îndeplinirea anumitor criterii. Cu alte cuvinte, legiuitorul nu a operat o circumstanțiere expresă în sensul precizării elementelor față de care defectuoșitatea trebuie analizată. Curtea a observat că doctrina a apreciat că prin sintagma „*îndeplinește în mod defectuos*” se înțelege îndeplinirea făcută altfel decât se cuvenea să fie efectuată, defectuoșitatea în îndeplinire putând privi conținutul, forma sau întinderea îndeplinirii, momentul efectuării, condițiile de efectuare etc. Totodată, Curtea a observat că jurisprudența a receptat cele reliefate în doctrină, fără a stabili însă criteriile ce trebuie avute în vedere la stabilirea defectuoșității îndeplinirii atribuțiilor de serviciu, aceasta rezumându-se, în general, la a arăta că

subiecții activi ai infracțiunii au îndeplinit în mod defectuos atribuții de serviciu, fie prin raportare la dispozițiile legii, fie prin raportare la mențiuni regăsite în hotărâri ale Guvernului, ordine ale miniștrilor, regulamente de organizare și funcționare, coduri deontologice sau fișe ale postului. Curtea a observat, de asemenea, că termenul „defectuos” nu este definit în Codul penal și nici nu este precizat elementul în legătură cu care defectuozitatea este analizată, ceea ce determină lipsa de claritate și previzibilitate a acestuia. Această lipsă de claritate, precizie și previzibilitate a sintagmei „îndeplinește în mod defectuos” din cadrul dispozițiilor criticate creează premisa aplicării acestora ca rezultat al unor interpretări sau aprecieri arbitrare.

34. Având în vedere aceste aspecte, precum și faptul că persoana care are calitatea de funcționar în sensul legii penale trebuie să poată determina, fără echivoc, care este comportamentul ce poate avea semnificație penală, Curtea a constatat că sintagma „îndeplinește în mod defectuos” din cuprinsul dispozițiilor art. 246 din Codul penal din 1969 și ale art. 297 alin. (1) din Codul penal nu poate fi interpretată decât în sensul că îndeplinirea atribuției de serviciu se realizează „prin încălcarea legii”. Aceasta este singura interpretare care poate determina compatibilitatea normelor penale criticate cu dispozițiile constituționale referitoare la claritatea și previzibilitatea legii. Totodată, Curtea a apreciat că raportarea la prescripția normativă trebuie realizată și în ipoteza analizei „neîndeplinirii” unui act, cu atât mai mult cu cât, în domeniul penal, o inacțiune dobândește semnificație ilicită doar dacă aceasta reprezintă o încălcare a unei prevederi legale exprese care obligă la un anumit comportament într-o situație determinată. Pentru toate aceste argumente, Curtea a constatat că dispozițiile art. 246 din Codul penal din 1969 și cele ale art. 297 alin. (1) din Codul penal încalcă prevederile constituționale ale art. 1 alin. (5), întrucât sintagma „îndeplinește în mod defectuos” nu prevede în mod expres elementul în legătură cu care defectuozitatea este analizată (paragrafele 53—57).

35. Așadar, Curtea a constatat că raportarea organelor judiciare la o sferă normativă largă care cuprinde, pe lângă legi și ordonanțe ale Guvernului, și acte de nivel inferior acestora, cum ar fi hotărâri ale Guvernului, ordine, coduri etice și deontologice, regulamente de organizare internă, fișa postului, are influență asupra laturii obiective a infracțiunii de abuz în serviciu prin extinderea acesteia la acțiuni sau inacțiuni ce definesc elementul material al laturii obiective a infracțiunii, dar care nu sunt prevăzute în acte normative de reglementare primară. În acest sens, Curtea a observat că practica judiciară s-a întemeiat pe dispozițiile art. 246 și art. 248 din Codul penal din 1969, precum și pe cele ale art. 297 din Codul penal, care folosesc o exprimare generală, fără a arăta în mod limitativ acțiunile sau omisiunile prin care se săvârșește această infracțiune. Chiar dacă, din punct de vedere practic, o astfel de enumerare limitativă nu este posibilă prin dispozițiile care incriminează abuzul în serviciu, având în vedere consecința pe care reglementarea unei atribuții de serviciu o are în materia incriminării penale a acestei fapte, Curtea a statuat că neîndeplinirea ori îndeplinirea defectuoasă a unui act trebuie analizată numai prin raportare la atribuții de serviciu reglementate expres prin legislația primară — legi și ordonanțe ale Guvernului. Aceasta deoarece adoptarea unor acte de reglementare secundară care vin să detalieze legislația primară se realizează doar în limitele și potrivit normelor care le ordonă.

36. Curtea a reținut că ilicitul penal este cea mai gravă formă de încălcare a unor valori sociale, iar consecințele aplicării legii penale sunt dintre cele mai grave, astfel că stabilirea unor garanții împotriva arbitrariului prin reglementarea de către legiuitor a unor norme clare și predictibile este obligatorie. Comportamentul interzis trebuie impus de către legiuitor chiar prin lege [înțeleasă ca act formal adoptat de Parlament, în temeiul art. 73 alin. (1) din Constituție, precum și ca act material, cu putere de lege, emis de Guvern, în temeiul delegării legislative prevăzute de art. 115 din Constituție, respectiv ordonanțe și ordonanțe de urgență ale Guvernului], neputând fi dedus, eventual, din raționamente ale judecătorului de natură să substituie normele juridice. În acest sens, instanța de contencios constituțional a reținut că, în sistemul continental, jurisprudența nu constituie izvor de drept așa încât înțelesul unei norme să poată fi clarificat pe această cale, deoarece, într-un asemenea caz, judecătorul ar deveni legiuitor (în acest sens fiind citată Decizia nr. 23 din 20 ianuarie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 240 din 31 martie 2016, paragraful 16). În ceea ce privește conceptul de „lege”, Curtea, făcând referire la Decizia nr. 146 din 25 martie 2004, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 416 din 10 mai 2004, a reținut că acesta are mai multe înțelesuri în funcție de distincția ce operează între criteriul formal sau organic și cel material. Potrivit primului criteriu, legea se caracterizează ca fiind un act al autorității legiuitoare, ea identificându-se prin organul chemat să o adopte și prin procedura ce trebuie respectată în acest scop. Această concluzie rezultă din coroborarea dispozițiilor art. 61 alin. (1) teza a doua din Constituție, conform căreia „Parlamentul este [...] unica autoritate legiuitoare a țării”, cu prevederile art. 76, art. 77 și art. 78, potrivit cărora legea adoptată de Parlament este supusă promulgării de către Președintele României și intră în vigoare la trei zile după publicarea ei în Monitorul Oficial al României, Partea I, dacă în conținutul său nu este prevăzută o altă dată ulterioară. Criteriul material are în vedere conținutul reglementării, definindu-se în considerarea obiectului normei, respectiv a naturii relațiilor sociale reglementate. În ceea ce privește ordonanțele Guvernului, Curtea a reținut că, elaborând astfel de acte normative, organul administrativ exercită o competență prin atribuire care, prin natura ei, intră în sfera de competență legislativă a Parlamentului. Prin urmare, ordonanța nu reprezintă o lege în sens formal, ci un act administrativ de domeniul legii, asimilat acesteia prin efectele pe care le produce, respectând sub acest aspect criteriul material. În consecință, întrucât un act juridic normativ, în general, se definește atât prin formă, cât și prin conținut, legea în sens larg, deci cuprinzând și actele asimilate, este rezultatul combinării criteriului formal cu cel material. Astfel, având în vedere jurisprudența sa în materie, Curtea a reținut că ordonanțele și ordonanțele de urgență ale Guvernului, sub aspect material, conțin norme de reglementare primară, având o forță juridică asimilată cu a legii. Mai mult, Curtea a observat că, potrivit art. 115 alin. (3) din Legea fundamentală, „Dacă legea de abilitare o cere, ordonanțele se supun aprobării Parlamentului, potrivit procedurii legislative”, iar potrivit alin. (7) al aceluiași articol ordonanțele de urgență „cu care Parlamentul a fost sesizat se aprobă sau se resping printr-o lege (...)”.

37. În aceste condiții, Curtea a constatat că, în cazul în care neîndeplinirea ori defectuozitatea îndeplinirii unui act nu s-ar raporta la atribuții de serviciu prevăzute într-un act normativ cu putere de lege, s-ar ajunge la situația ca, în cazul infracțiunii de abuz în serviciu, elementul material al acesteia să fie configurat

atât de legiuitor, Parlament sau Guvern, cât și de alte organe, inclusiv persoane juridice de drept privat, în cazul fișei postului, ceea ce nu este de acceptat în sistemul juridic de drept penal. Curtea a reținut că, deși legislația primară poate fi detaliată prin intermediul adoptării unor acte de reglementare secundară, potrivit art. 4 alin. (3) din Legea nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, actele normative date în executarea legilor și a ordonanțelor Guvernului se emit doar în limitele și potrivit normelor care le ordonă. În concluzie, în materie penală, principiul legalității incriminării, „*nullum crimen sine lege, nulla poena sine lege*”, impune ca numai legiuitorul primar să poată stabili conduita pe care destinatarul legii este obligat să o respecte, în caz contrar aceștia supunându-se sancțiunii penale.

38. Pentru aceste argumente, Curtea a constatat că dispozițiile criticate încalcă prevederile art. 1 alin. (4) și (5) din Constituție prin faptul că permit configurarea elementului material al laturii obiective a infracțiunii de abuz în serviciu prin activitatea altor organe, altele decât Parlamentul — prin adoptarea legii, în temeiul art. 73 alin. (1) din Constituție —, sau Guvernul — prin adoptarea de ordonanțe și ordonanțe de urgență, în temeiul delegării legislative prevăzute de art. 115 din Constituție. Astfel, Curtea a constatat că dispozițiile art. 246 din Codul penal din 1969 și ale art. 297 alin. (1) din Codul penal sunt constituționale în măsura în care prin sintagma „*îndeplinește în mod defectuos*” din cuprinsul acestora se înțelege „*îndeplinește prin încălcarea legii*” (paragrafele 59—65).

39. Considerentele anterior citate sunt aplicabile *mutatis mutandis* și în ceea ce privește dispozițiile art. 249 alin. 1 din Codul penal din 1969 și ale art. 298 din Codul penal referitoare la infracțiunea de neglijență în serviciu, cu atât mai mult cu cât forma de vinovăție sub care se săvârșește aceasta din urmă este culpa (ușurința și neglijența), așa încât Curtea va admite excepția și va constata constituționalitatea acestora numai în măsura în care prin sintagma „*îndeplinirea ei defectuoasă*” din cuprinsul lor se înțelege „*îndeplinirea prin încălcarea legii*”.

40. Totodată, Curtea constată că, prin Decizia nr. 405 din 15 iunie 2016, paragrafele 66—80, și Decizia nr. 392 din 6 iunie 2017, paragrafele 40—56, a dezvoltat mai multe considerente în scopul delimitării răspunderii penale — în cazul infracțiunii de abuz în serviciu — de alte forme de răspundere juridică în funcție și de alte criterii decât cel al actului normativ încălcat.

41. Astfel, Curtea a reținut că Parlamentul se bucură de o competență exclusivă în reglementarea măsurilor ce țin de politica penală a statului, însă această competență nu este absolută în sensul excluderii exercitării controlului de constituționalitate asupra măsurilor adoptate. Așadar, incriminarea/dezincriminarea unor fapte ori reconfigurarea elementelor constitutive ale unei infracțiuni țin de marja de apreciere a legiuitorului, marjă care nu este absolută, ea fiind limitată de principiile, valorile și exigențele constituționale. În acest sens, Curtea a statuat că legiuitorul trebuie să dozeze folosirea mijloacelor penale în funcție de valoarea socială ocrotită, instanța de control constituțional putând cenzura opțiunea legiuitorului numai dacă aceasta contravine principiilor și exigențelor constituționale (în acest sens fiind citată Decizia nr. 824 din 3 decembrie 2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 122 din 17 februarie 2016). De asemenea, Curtea a constatat că, potrivit art. 1 alin. (5) din Legea fundamentală, respectarea Constituției este obligatorie, de unde rezultă că Parlamentul nu își poate exercita competența de incriminare și de dezincriminare a unor fapte antisociale decât cu respectarea normelor și principiilor consacrate prin

Constituție (Decizia nr. 2 din 15 ianuarie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 71 din 29 ianuarie 2014).

42. Pe de altă parte, Curtea a reținut că, în exercitarea competenței de legiferare în materie penală, legiuitorul trebuie să țină seama de principiul potrivit căruia incriminarea unei fapte trebuie să intervină ca ultim resort în protejarea unei valori sociale, ghidându-se după principiul „*ultima ratio*”. Cu alte cuvinte, Curtea a apreciat că, în materie penală, acest principiu nu trebuie interpretat ca având semnificația că legea penală trebuie privită ca ultimă măsură aplicată din perspectivă cronologică, ci trebuie interpretat ca având semnificația că legea penală este singura în măsură să atingă scopul urmărit, alte măsuri de ordin civil, administrativ etc., fiind improprie în realizarea acestui deziderat. În sens larg, scopul urmărit de legiuitor prin legislația penală este acela de a apăra ordinea de drept, iar, în sens restrâns, este acela de a apăra valori sociale, identificate de legiuitor în partea specială a Codului penal, acest scop fiind, în principiu, legitim. Însă, măsurile adoptate de legiuitor pentru atingerea scopului urmărit trebuie să fie adecvate, necesare și să respecte un just echilibru între interesul public și cel individual. Așadar, din perspectiva principiului „*ultima ratio*”, Curtea a reținut că, în materie penală, nu este suficient să se constate că faptele incriminate aduc atingere valorii sociale ocrotite, ci această atingere trebuie să prezinte un anumit grad de intensitate, de gravitate, care să justifice sancțiunea penală.

43. În acest context, Curtea reține că infracțiunea de neglijență în serviciu este o infracțiune de rezultat, urmarea imediată a săvârșirii acestei fapte fiind cauzarea unei pagube ori a unei vătămări a drepturilor sau intereselor legitime ale unei persoane fizice sau ale unei persoane juridice. Astfel cum s-a observat în paragrafele 24—26 ale prezentei decizii, art. 242 din Codul penal din 1936, modificat prin Decretul nr. 212/1960, prevedea că urmarea imediată constă într-o „*tulburare a bunului mers al unității sau o vătămare a intereselor legale ale cetățenilor*”, fiind reglementată și condiția ca fapta să fie repetată ori să aibă caracter grav, pentru a realiza conținutul infracțiunii, în cazul pagubei cauzate avutului obștesc, pedeapsa fiind stabilită în raport cu valoarea pagubei produse. Totodată, art. 249 din Codul penal român din 1969 incrimina neglijența în serviciu, însă urmarea imediată consta într-o „*tulburare însemnată*” a bunului mers al unui organ sau al unei instituții de stat ori al unei alte unități din cele la care se referea art. 145 sau într-o „*pagubă a patrimoniului ori o vătămare importantă*” adusă intereselor legale ale unei persoane.

44. Curtea constată că noua lege penală extinde foarte mult sfera de aplicare a infracțiunii de neglijență în serviciu, neprevăzând condiția ca paguba, respectiv vătămarea drepturilor sau intereselor legitime ale unei persoane fizice sau ale unei persoane juridice să aibă o anumită valoare, respectiv ca vătămarea să aibă o anumită intensitate, aspect de natură a face imposibilă delimitarea între abaterile disciplinare sau inerentele greșeli profesionale și infracțiunea de neglijență în serviciu. Așadar, Curtea constată că reglementarea în vigoare a infracțiunii de neglijență în serviciu permite încadrarea în conținutul său a oricărei fapte săvârșite din culpă, dacă s-a adus o atingere minimă drepturilor sau intereselor legitime ale unei persoane fizice sau ale unei persoane juridice.

45. În aceste condiții, Curtea constată că, în ceea ce privește acest aspect, sunt aplicabile *mutatis mutandis* considerentele Deciziei nr. 405 din 15 iunie 2016, paragrafele 75—80, și ale Deciziei nr. 392 din 6 iunie 2017, paragrafele 46—56, astfel

încât, în acord cu acestea, Curtea reține că sarcina aplicării principiului „ultima ratio” revine, pe de-o parte, legiuitorului, iar, pe de altă parte, organelor judiciare chemate să aplice legea. Astfel, responsabilitatea de a reglementa și aplica, în acord cu principiul anterior menționat, prevederile privind neglijența în serviciu ține atât de autoritatea legiuitoare primară/delegată (Parlament/Guvern), cât și de organele judiciare (Ministerul Public și instanțele judecătorești). **Cu alte cuvinte, Curtea constată necesitatea complinirii de către legiuitor a omisiunii legislative constatate, sub aspectul valorii pagubei sau intensității/gravității vătămării drepturilor sau intereselor legitime ale unei persoane fizice sau ale unei persoane juridice în vederea asigurării clarității și previzibilității normei penale examinate.**

46. În continuare, cât privește critica autorului excepției din Dosarul nr. 2.116D/2016, referitoare la sintagma „vătămare a drepturilor sau intereselor legitime ale unei persoane”, Curtea constată că sunt valabile *mutatis mutandis* considerentele reținute în Decizia nr. 405 din 15 iunie 2016, precitată, paragrafele 84, 85, în condițiile în care infracțiunea de neglijență în serviciu este, astfel cum s-a arătat, o infracțiune de rezultat, astfel încât consumarea ei este legată de producerea uneia dintre urmările prevăzute de dispozițiile art. 298 din Codul penal, și anume cauzarea unei pagube sau vătămarea drepturilor sau intereselor legitime ale unei persoane fizice sau ale unei persoane juridice. Referitor la expresia „vătămare a drepturilor sau intereselor legitime ale unei persoane fizice sau ale unei persoane juridice”, Curtea a observat că sintagma „interes legitim” nu este definită în Codul penal. Curtea a reținut însă că, în doctrină, s-a arătat că prin expresia „vătămare a drepturilor sau intereselor legitime ale unei persoane fizice sau ale unei persoane juridice” se înțelege lezarea sau prejudicierea morală, fizică sau materială, adusă intereselor legale ale unor asemenea

persoane. Vătămarea drepturilor ori a intereselor legale ale unei persoane presupune știrbirea efectivă a drepturilor și intereselor legitime, în orice fel: neacordarea acestora, împiedicarea valorificării lor etc., de către funcționarul care are atribuții de serviciu în ceea ce privește realizarea drepturilor și intereselor respective. Totodată, Curtea a reținut că, potrivit Dicționarului explicativ al limbii române, „interes” reprezintă acțiunea pentru satisfacerea anumitor nevoi, acțiunea de a acoperi unele trebuințe, folos, profit. Interesul este legal dacă acesta este ocrotit sau garantat printr-o dispoziție normativă. De asemenea, paguba cauzată persoanei fizice sau juridice trebuie să fie certă, efectivă, bine determinată, întrucât și în raport cu acest criteriu se apreciază dacă fapta prezintă, sau nu, un anumit grad de pericol social.

47. În aceste condiții, Curtea a apreciat că „vătămarea drepturilor sau intereselor legitime” presupune afectarea, lezarea unei persoane fizice sau juridice în dorința/preocuparea acesteia de a-și satisface un drept/interes ocrotit de lege. S-a reținut că vătămarea intereselor legale ale unei persoane presupune orice încălcare, orice atingere, fie ea fizică, morală sau materială, adusă intereselor protejate de Constituție și de legile în vigoare, potrivit Declarației Universale a Drepturilor Omului. Așadar, gama intereselor (dorința de a satisface anumite nevoi, de preocuparea de a obține un avantaj etc.) la care face referire textul legal este foarte largă, incluzând toate posibilitățile de manifestare ale persoanei potrivit cu interesele generale ale societății pe care legea i le recunoaște și garantează. Curtea a reținut că este, totuși, necesar ca fapta să prezinte o anumită gravitate. În caz contrar, neexistând gradul de pericol social al unei infracțiuni, fapta atrage, după caz, numai răspunderea administrativă sau disciplinară.

48. Pentru considerentele expuse mai sus, în temeiul art. 146 lit. d) și al art. 147 alin. (4) din Constituție, al art. 1—3, al art. 11 alin. (1) lit. A.d) și al art. 29 din Legea nr. 47/1992, cu unanimitate de voturi,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

Admite excepția de neconstituționalitate ridicată de Ovidiu George Bălan în Dosarul nr. 13.783/180/2014 al Curții de Apel Bacău — Secția penală și pentru cauze cu minori și de familie, de Gheorghe Iriza în Dosarul nr. 13.044/318/2015 al Judecătoriai Târgu Jiu — Secția penală, de Andreea Adriana Dămureanu în Dosarul nr. 21.463/215/2015 al Curții de Apel Craiova — Secția penală și pentru cauze cu minori și, respectiv, de George Zamfir în Dosarul nr. 29.663/215/2015 al Judecătoriai Craiova — Secția penală și constată că dispozițiile art. 249 alin. 1 din Codul penal din 1969 și ale art. 298 din Codul penal sunt constituționale în măsura în care prin sintagma „îndeplinirea ei defectuoasă” din cuprinsul acestora se înțelege „îndeplinirea prin încălcarea legii”.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului, Curții de Apel Bacău — Secția penală și pentru cauze cu minori și de familie, Judecătoriai Târgu Jiu — Secția penală, Curții de Apel Craiova — Secția penală și pentru cauze cu minori și, respectiv, Judecătoriai Craiova — Secția penală și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Pronunțată în ședința din data de 6 iulie 2017.

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE

prof. univ. dr. VALER DORNEANU

Magistrat-asistent,
Mihaela Ionescu

HOTĂRĂRI ALE GUVERNULUI ROMÂNIEI

GUVERNUL ROMÂNIEI

HOTĂRĂRE

pentru modificarea și completarea Hotărârii Guvernului nr. 1.016/2012 privind aprobarea deschiderii punctelor de trecere a frontierei Dobromir (România) — Krushari (Republica Bulgaria) și Lipnița (România) — Kainargea (Republica Bulgaria) pentru traficul internațional de persoane și de mărfuri

Având în vedere aspectele convenite prin Acordul dintre Guvernul României și Guvernul Republicii Bulgaria, încheiat prin schimb de note verbale, privind deschiderea unor puncte de trecere a frontierei de stat româno-bulgare pentru persoane și mărfuri între localitățile Dobromir (România) și Krushari (Republica Bulgaria) și între localitățile Lipnița (România) și Kainargea (Republica Bulgaria), semnate la București la 13 iulie 2012 și la Sofia la 13 iulie 2012, astfel cum a fost modificat prin Acordul dintre Guvernul României și Guvernul Republicii Bulgaria, încheiat prin schimb de note verbale, semnate la București la 31 ianuarie 2017 și la Sofia la 31 martie 2017, pentru modificarea Acordului dintre Guvernul României și Guvernul Republicii Bulgaria, încheiat prin schimb de note verbale, din data de 12 iulie 2012 și, respectiv, 13 iulie 2012, privind deschiderea unor puncte de trecere a frontierei de stat româno-bulgare pentru persoane și mărfuri între localitățile Dobromir (România) și Krushari (Republica Bulgaria) și între localitățile Lipnița (România) și Kainargea (Republica Bulgaria),

în temeiul art. 108 din Constituția României, republicată,

Guvernul României adoptă prezenta hotărâre.

Articol unic. — Hotărârea Guvernului nr. 1.016/2012 privind aprobarea deschiderii punctelor de trecere a frontierei Dobromir (România) — Krushari (Republica Bulgaria) și Lipnița (România) — Kainargea (Republica Bulgaria) pentru traficul internațional de persoane și de mărfuri, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 782 din 21 noiembrie 2012, se modifică și se completează după cum urmează:

1. La articolul 1, după alineatul (1) se introduce un nou alineat, alineatul (11), cu următorul cuprins:

„(11) Punctele de trecere a frontierei de stat prevăzute la alin. (1) funcționează cu următorul regim: zilnic, în intervalul orar 8,00—20,00, pentru traficul de persoane și autovehiculele de până la 3,5 tone.”

2. Anexele nr. 1 și 2 se modifică și se înlocuiesc cu anexele nr. 1 și 2 la prezenta hotărâre.

PRIM-MINISTRU
MIHAI TUDOSE

Contrasemnează:

Ministrul afacerilor interne,
Carmen Daniela Dan
p. Ministrul afacerilor externe,
George Ciamba,
secretar de stat
Ministrul transporturilor,
Alexandru-Răzvan Cuc

București, 21 septembrie 2017.
Nr. 689.

ANEXA Nr. 1
(Anexa nr. 1 la Hotărârea Guvernului nr. 1.016/2012)

Spațiile și dotările necesare Poliției de frontieră pentru punctul de trecere a frontierei Dobromir (România) — Krushari (Republica Bulgaria)

1 Infrastructura exterioară
a) infrastructura rutieră:
— o arteră de control pentru fiecare sens;
— zonă de întoarcere pentru vehicule în situația refuzului intrării;
— zonă separată pentru controlul amănunțit al vehiculelor.
Cabine de control:
— o cabină dublă pe sensul de intrare, o cabină dublă pe sensul de ieșire și o cabină în zona separată pentru controlul amănunțit al vehiculelor, utilizate cu următoarele piese de mobilier/sisteme:
• 3 stații de lucru cu acces la bazele de date;
• 3 UPS;
• 3 scaune;

- 3 mese tip birou;
- 3 bucăți dulăpioare pentru depozitarea materialelor necesare desfășurării activității în linia I de control;
- 3 bucăți cuiere;
- 3 bucăți coșuri pentru gunoi;
- folie pentru toate geamurile fiecărei cabine de control;
- sistem de climatizare la fiecare cabină de control;
- 3 telefoane.

Cabinele de control trebuie să fie acoperite cu copertine (iluminate pe timpul nopții) pentru a asigura protecția propriului personal și a tuturor participanților la trafic, inclusiv a bagajelor/a mărfurilor, împotriva intemperțiilor.

b) împrejmuire și supraveghere perimetrală:

— gard perimetral suficient de înalt și cu sisteme antiescaladare;

— sistem de supraveghere perimetral;

— sistem de supraveghere video care să acopere întreaga suprafață a punctului de trecere;

— subsistem alarmare la efracție și control acces;

— subsistem alarmare la incendiu;

— subsistem integrat de securitate;

— subsistem voce-date;

c) semnalizare/presemnalizare:

— panou de semnalizare care să marcheze intrarea în România, stat membru al Uniunii Europene;

— panou deasupra fiecărei artere pentru semnalizarea fluxurilor de călători, potrivit prevederilor anexei III la Regulamentul (UE) 2016/399 al Parlamentului European și al Consiliului din 9 martie 2016 cu privire la Codul Uniunii privind regimul de trecere a frontierelor de către persoane (Codul Frontierelor Schengen).

2. Spații interioare

a) o încăpere pentru șeful punctului de trecere a frontierei, dotată cu următoarele piese de mobilier/sisteme:

• 1 stație de lucru cu acces la baze de date;

• 1 UPS;

• 4 bucăți scaune;

• 1 bucată masă tip birou pentru unitate PC și imprimantă;

• 1 bucată dulap metalic prevăzut cu rafturi;

• 1 bucată dulap prevăzut cu rafturi;

• 1 bucată cuier fix de perete;

• 1 bucată coș gunoi;

• folie și/sau jaluzele orizontale pentru toate geamurile;

• sistem de climatizare;

• gratii la toate geamurile și ușile;

• 1 telefon/fax;

• 1 telefon;

b) o încăpere pentru dispecerat, armament de serviciu și pentru monitorizarea sistemelor de supraveghere video de la nivelul punctului de trecere a frontierei, utilată cu următoarele piese de mobilier/sisteme:

• 1 stație de lucru cu acces la bazele de date;

• 1 UPS;

• 2 bucăți scaune;

• 1 multifuncțională laser A3 monocrom (imprimare/copiere/scanare/fax);

• 1 bucată masă tip birou pentru unități PC, scanere, imprimante, telefoane, fax etc.;

• 1 bucată dulap metalic prevăzut cu rafturi;

• 1 bucată raft pentru bibliorafturi;

• 1 bucată cuier fix de perete;

• 1 bucată coș pentru gunoi;

• folie pentru toate geamurile;

• sistem de climatizare;

• 1 bucată dulap metalic, tip rastel, pentru armament;

• 1 bucată dulap de perete pentru păstrarea cheilor de la toate containerele/cabinele pentru control existente în perimetrul P.T.F. și pentru păstrarea cheilor de rezervă pentru situații de urgență;

• sistem de alarmă;

• gratii la toate geamurile și ușile;

• 1 telefon/fax;

• 1 telefon;

• 1 stație TETRA fixă;

c) o încăpere pentru biroul criminalistic și interviuarea persoanelor, eliberarea de formulare (linia a II-a control documente) cu vizibilitate directă către fluxul de pasageri (linia de control, pe partea sensului de intrare), utilată cu următoarele piese de mobilier/sisteme:

• 2 bucăți scaune;

• 1 multifuncțională laser A4 color (imprimare/copiere/scanare/fax);

• 1 imprimantă A4 laser color;

• 2 stații de lucru cu acces la bazele de date;

• 2 UPS;

• 1 scanner de mare viteză — scanner documente minori;

• 1 calculator UPS cu acces la bazele de date;

• 2 bucăți mese tip birou pentru terminalele utilizate la consultarea sistemelor naționale și a sistemului SIS (unități PC) și pentru scanere;

• 1 bucată dulap metalic prevăzut cu rafturi;

• 2 bucăți cuiere fixe de perete;

• 1 bucată coș pentru gunoi;

• folie pentru toate geamurile;

• sistem de climatizare;

• gratii la toate geamurile și ușile;

• 1 telefon/fax;

d) o încăpere pentru persoanele reținute, utilată cu următoarele piese de mobilier/sisteme:

• bară metalică încastrată în perete pentru încătușarea/îmobilizarea persoanelor;

• 1 băncuță încastrată în perete/podea;

• protecție la toate sursele de energie electrică pentru a se preveni posibilitatea electrocutării persoanelor reținute;

• protecție pe interiorul containerului la toate ușile și geamurile pentru a se preveni posibilitatea automutilării/evadării persoanelor reținute;

• folie pentru toate geamurile;

• sistem de climatizare;

• gratii pe exterior la toate geamurile și ușile;

• sistem de alarmă;

• grup sanitar (wc tip latrină și chiuvetă);

e) încăpere pentru solicitanții de azil, într-o zonă securizată, cu acces la facilități de igienă (toalete, dușuri) cu amenajările corespunzătoare pentru o ședere de până la 20 de zile, cu supraveghere video pe holuri, utilată cu următoarele piese de mobilier/sisteme:

• 2 bucăți scaune;

• 1 bucată masă;

• 2 bucăți paturi utilizate complet;

• 1 bucată dulap prevăzut cu rafturi;

• 2 bucăți cuiere fixe de perete;

• 1 bucată coș pentru gunoi;

• folie și/sau jaluzele orizontale pentru toate geamurile;

• sistem de climatizare;

• gratii la toate geamurile și ușile;

• sistem de alarmă;

• grup sanitar propriu (duș, wc și chiuvetă);

f) o încăpere pentru pregătirea personalului turei, dotată cu următoarele piese de mobilier/sisteme:

• 1 stație de lucru cu acces la bazele de date, 1 UPS;

• 6 bucăți scaune;

• 1 bucată masă necesară desfășurării ședințelor;

• 2 bucăți dulapuri metalice prevăzute cu rafturi;

• 2 bucăți cuiere fixe de perete;

• 1 bucată coș gunoi;

- folie și/sau jaluzele orizontale pentru toate geamurile;
  - sistem de climatizare;
  - gratii la toate geamurile și ușile;
- g) încăpere destinată echipamentelor (camera tehnică), dotată cu următoarele piese de mobilier/sisteme:
- 1 rack minim 12U;
  - 1 UPS pentru rack;
  - 1 aparat de aer condiționat;
  - 2 routere;
  - 1 firewall;
  - 2 switch-uri;
  - 1 centrală telefonică;
  - folie pentru toate geamurile;
  - gratii la toate geamurile și ușile.
- Seifuri metalice — confecții metalice pentru păstrarea vizelor și ștampilelor de intrare/ieșire
- Sursă de energie electrică alternativă
3. Echipamente
- 3 ștampile trafic (1 pentru ieșire, 1 pentru intrare, 1 pentru linia a II-a);

- 4 cititoare optice fixe pentru documente;
  - 1 comparator videospectral;
  - 3 minikituri pentru examinarea documentelor, care conțin: minimicroscop cu sursă de lumină care mărește de 30 de ori, lampă retroreflectivă, lupă gradată care mărește de 8 ori, lampă portabilă cu lumină albă și UV, suport de plastic gradat pentru măsurarea unghiurilor și distanțelor și pensetă de oțel;
  - un aparat de detecție a falsurilor, cu filtre de lumină și lupă;
  - 3 lămpi staționare UV;
  - 3 dokubox;
  - 3 lanterne;
  - o trusă narcotest;
  - una bucată endoscop;
  - un set de oglinzi pentru controlul autovehiculelor;
  - 4 stații radio portabile.
4. Personal
- necesar de personal — 12 polițiști de frontieră (10 agenți și 2 ofițeri)

ANEXA Nr. 2

(Anexa nr. 2 la Hotărârea Guvernului nr. 1.016/2012)

Spațiile și dotările necesare Poliției de frontieră pentru punctul de trecere a frontierei Lipnița (România) — Kainargea (Republica Bulgaria)

1. Infrastructura exterioară
- a) infrastructura rutieră:
- două artere de control pentru fiecare sens;
  - zonă de întoarcere pentru vehicule în situația refuzului intrării;
  - zonă separată pentru controlul amănunțit al vehiculelor.
- Cabine de control:
- o cabină dublă pe sensul de intrare, o cabină dublă pe sensul de ieșire și o cabină în zona separată pentru controlul amănunțit al vehiculelor, utilizate cu următoarele piese de mobilier/sisteme:
  - 3 stații de lucru cu acces la bazele de date;
  - 3 scaune;
  - 3 mese tip birou;
  - 3 bucăți dulăpioare pentru depozitarea materialelor necesare desfășurării activității în linia I de control;
  - 3 bucăți cuiere;
  - 3 bucăți coșuri pentru gunoi;
  - folie pe toate geamurile fiecărei cabine de control;
  - sistem de climatizare la fiecare cabină de control;
  - 3 telefoane.
- Cabinele de control trebuie să fie acoperite cu copertine (iluminate pe timpul nopții) pentru a asigura protecția propriului personal și a tuturor participanților la trafic, inclusiv a bagajelor/mărfurilor, împotriva intemperțiilor;
- b) împrejmuire și supraveghere perimetrală:
- gard de separare a fluxurilor de intrare/ieșire;
  - gard perimetral suficient de înalt și cu sisteme antiescaladare;
  - sistem de supraveghere perimetral;
  - sistem de supraveghere video care să acopere întreaga suprafață a punctului de trecere;
- c) subsistem alarmare la efracție și control acces;

- d) subsistem alarmare la incendiu;
  - e) subsistem integrat de securitate;
  - f) subsistem voce-date;
  - g) semnalizare/presemnalizare:
  - panou de semnalizare care să marcheze intrarea în România, stat membru al Uniunii Europene;
  - panouri deasupra fiecărei artere pentru semnalizarea fluxurilor de călători, potrivit prevederilor anexei III la Regulamentul (UE) 2016/399 al Parlamentului European și al Consiliului din 9 martie 2016 cu privire la Codul Uniunii privind regimul de trecere a frontierelor de către persoane (Codul Frontierelor Schengen).
2. Spații interioare
- a) o încăpere pentru șeful punctului de trecere a frontierei, dotată cu următoarele piese de mobilier/sisteme:
- 1 stație de lucru cu acces la baze de date;
  - 1 UPS;
  - 4 bucăți scaune;
  - 1 bucată masă tip birou pentru unitate PC și imprimantă;
  - 1 bucată dulap metalic prevăzut cu rafturi;
  - 1 bucată dulap prevăzut cu rafturi;
  - 1 bucată cuier fix de perete;
  - 1 bucată coș gunoi;
  - folie și/sau jaluzele orizontale pentru toate geamurile;
  - sistem de climatizare;
  - gratii la toate geamurile și ușile;
  - 1 telefon/fax;
  - 1 telefon;
- b) o încăpere pentru dispecerat, armament de serviciu și pentru monitorizarea sistemelor de supraveghere video de la nivelul punctului de trecere a frontierei, utilizată cu următoarele piese de mobilier/sisteme:
- 1 stație de lucru cu acces la bazele de date;
  - 1 UPS;

- 2 bucăți scaune;
- 1 multifuncțională laser A3 monocrom (imprimare/copiere/scanare/fax);
- 1 bucată masă tip birou pentru unități PC, scanere, imprimante, telefoane, fax etc.;
- 1 bucată dulap metalic prevăzut cu rafturi;
- 1 bucată raft pentru bibliorafuri;
- 1 bucată cuier fix de perete;
- 1 bucată coș pentru gunoi;
- folie pentru toate geamurile;
- sistem de climatizare;
- 1 bucată dulap metalic, tip rastel, pentru armament;
- 1 bucată dulap de perete pentru păstrarea cheilor de la toate containerele/cabinele pentru control existente în perimetrul P.T.F. și pentru păstrarea cheilor de rezervă pentru situații de urgență;
- sistem de alarmă;
- gratii la toate geamurile și ușile;
- 1 telefon/fax;
- 1 telefon;
- 1 stație TETRA fixă;
- c) o încăpere pentru biroul criminalistic și intervierea persoanelor, eliberarea de formulare (linia a II-a control documente) cu vizibilitate directă către fluxul de pasageri (linia de control, pe partea sensului de intrare), utilat cu următoarele piese de mobilier/sisteme:
  - 2 bucăți scaune;
  - 1 multifuncțională laser A3 monocrom (imprimare/copiere/scanare/fax);
  - 1 scanner de mare viteză — scanner documente minori;
  - 1 imprimantă A4 laser color;
  - 2 stații de lucru cu acces la bazele de date, 2 UPS;
  - 2 bucăți mese tip birou pentru terminalele utilizate la consultarea sistemelor naționale și a sistemului SIS (unități PC) și pentru scanere;
  - 1 bucată dulap metalic prevăzut cu rafturi;
  - 2 bucăți cuiere fixe de perete;
  - 1 bucată coș pentru gunoi;
  - folie pentru toate geamurile;
  - sistem de climatizare;
  - gratii la toate geamurile și ușile;
  - 1 telefon/fax;
  - 1 telefon;
- d) o încăpere pentru persoanele reținute, utilată cu următoarele piese de mobilier/sisteme:
  - bară metalică încastrată în perete pentru încătușarea/imobilizarea persoanelor;
  - 1 băncuță încastrată în perete/podea;
  - protecție la toate sursele de energie electrică pentru a se preveni posibilitatea electrocutării persoanelor reținute;
  - protecție pe interiorul containerului la toate ușile și geamurile pentru a se preveni posibilitatea automutilării/evadării persoanelor reținute;
  - folie pentru toate geamurile;
  - sistem de climatizare.
  - gratii pe exterior la toate geamurile și ușile;
  - sistem de alarmă;
  - grup sanitar (wc tip latrină și chiuvetă);
- e) încăpere pentru solicitanții de azil, într-o zonă securizată, cu acces la facilități de igienă (toaile, dușuri) cu amenajările

corespunzătoare pentru o ședere de până la 20 de zile, cu supraveghere video pe holuri, utilată cu următoarele piese de mobilier/sisteme:

- 2 bucăți scaune;
- 1 bucată masă;
- 2 bucăți paturi utilizate complet;
- 1 bucată dulap prevăzut cu rafturi;
- 2 bucăți cuiere fixe de perete;
- 1 bucată coș pentru gunoi;
- folie și/sau jaluzele orizontale pentru toate geamurile;
- sistem de climatizare;
- gratii la toate geamurile și ușile;
- sistem de alarmă;
- grup sanitar propriu (duș, wc și chiuvetă);
- f) o încăpere pentru pregătirea personalului turei, dotată cu următoarele piese de mobilier/sisteme:
  - 1 stație de lucru cu acces la bazele de date, 1 UPS;
  - 8 bucăți scaune;
  - 1 bucată masă necesară desfășurării ședințelor;
  - 2 bucăți dulapuri metalice prevăzute cu rafturi;
  - 2 bucăți cuiere fixe de perete;
  - 1 bucată coș gunoi;
  - folie și/sau jaluzele orizontale pentru toate geamurile;
  - sistem de climatizare;
  - gratii la toate geamurile și ușile;
- g) încăpere destinată echipamentelor (camera tehnică), dotată cu următoarele piese de mobilier/sisteme:
  - 1 rack minim 12U;
  - 1 UPS pentru rack;
  - 1 aparat de aer condiționat;
  - 2 routere;
  - 1 firewall;
  - 2 switch-uri;
  - 1 centrală telefonică;
  - folie pentru toate geamurile;
  - gratii la toate geamurile și ușile.
- Seifuri metalice — confecții metalice pentru păstrarea vizelor și ștampilelor de intrare/ieșire
- Sursă de energie electrică alternativă
- 3. Echipamente
  - 5 ștampile trafic (2 pentru ieșire, 2 pentru intrare, 1 pentru linia a II-a);
  - 3 cititoare pentru documente de călătorie;
  - 1 comparator videospectral;
  - 3 minikituri pentru examinarea documentelor, care conțin: minimicroscop cu sursă de lumină care mărește de 30 de ori, lampă retroreflectivă, lupă gradată care mărește de 8 ori, lampă portabilă cu lumină albă și UV, suport de plastic gradat pentru măsurarea unghiurilor și distanțelor și pensetă de oțel;
  - un aparat de detecție a falsurilor, cu filtre de lumină și lupă;
  - 3 lămpi staționare UV;
  - 3 dokubox;
  - 3 lanterne;
  - 1 trusă narcotest;
  - 1 bucată endoscop;
  - 1 set de oglinzi pentru controlul autovehiculelor;
  - 6 stații radio portabile.
- 4. Personal
  - necesar de personal — 15 polițiști de frontieră (14 agenți și un ofițer).

ABONAMENTE LA PUBLICAȚIILE OFICIALE PE SUPORT FIZIC

— Prețuri pentru anul 2017 —

Nr. crt.	Denumirea publicației	Valoare (TVA 5% inclus) — lei		
		12 luni	3 luni	1 lună
1.	Monitorul Oficial, Partea I	1.310	360	131
2.	Monitorul Oficial, Partea I, limba maghiară	1.640		150
3.	Monitorul Oficial, Partea a II-a	2.460		220
4.	Monitorul Oficial, Partea a III-a	470		50
5.	Monitorul Oficial, Partea a IV-a	1.880		170
6.	Monitorul Oficial, Partea a VI-a	1.750		160
7.	Monitorul Oficial, Partea a VII-a	600		55
8.	Colecția Legislația României	500	130	
9.	Colecția Hotărâri ale Guvernului României	800		75

NOTĂ:

Monitorul Oficial, Partea I bis, se multiplică și se achiziționează pe bază de comandă.

ABONAMENTE LA PRODUSELE ÎN FORMAT ELECTRONIC

— Prețuri pentru anul 2017 —

Produs	Abonamentul FLEXIBIL (Monitorul Oficial, Partea I + alte 3 părți ale Monitorului Oficial, la alegere)									
	Lunar					Anual				
	Online/ Monopost	Rețea 5	Rețea 25	Rețea 100	Rețea 300	Online/ Monopost	Rețea 5	Rețea 25	Rețea 100	Rețea 300
AutenticMO	60	150	380	910	2.000	550	1.380	3.450	8.280	18.220
ExpertMO	100	250	630	1.510	3.320	1.000	2.500	6.250	15.000	33.000

Produs	Abonamentul COMPLET (Monitorul Oficial, Partea I + toate celelalte părți ale Monitorului Oficial)									
	Lunar					Anual				
	Online/ Monopost	Rețea 5	Rețea 25	Rețea 100	Rețea 300	Online/ Monopost	Rețea 5	Rețea 25	Rețea 100	Rețea 300
AutenticMO	70	180	450	1.080	2.380	650	1.630	4.080	9.790	21.540
ExpertMO	120	300	750	1.800	3.960	1.200	3.000	7.500	18.000	39.600

Colecția Monitorul Oficial în format electronic, oricare dintre părțile acestuia	70 lei/an
--	-----------

Prețurile sunt exprimate în lei și conțin TVA.

Mai multe informații puteți găsi pe site-ul www.expert-monitor.ro, unde puteți aplica online comanda.

EDITOR: GUVERNUL ROMÂNIEI

„Monitorul Oficial” R.A., Str. Parcului nr. 65, sectorul 1, București; C.I.F. RO427282,
 IBAN: RO55RNCB0082006711100001 Banca Comercială Română — S.A. — Sucursala „Unirea” București
 și IBAN: RO12TREZ7005069XXX000531 Direcția de Trezorerie și Contabilitate Publică a Municipiului București
 (alocat numai persoanelor juridice bugetare)
 Tel. 021.318.51.29/150, fax 021.318.51.15, e-mail: marketing@ramo.ro, internet: www.monitoruloficial.ro
 Adresa pentru publicitate: Centrul pentru relații cu publicul, București, șos. Panduri nr. 1,
 bloc P33, parter, sectorul 5, tel. 021.401.00.73, fax 021.401.00.71 și 021.401.00.72
 Tiparul: „Monitorul Oficial” R.A.

